Askerî vaziyet

Suriyede son vaziyet

Şamın teslim olması veya iskatı kabil olduğu gibi Beyrutun da talihi yakında taayyün edecektir

Yazan: Emekli General
H. Emir Erkilet

Irakta çıkan isyan hareketleri üzerine Almanlar, Suriyedeki Fransız uçak meydanlarından istifade etmek suretile Musula bir miktar uçak göndermişlerdi. Fakat az bir yardımla Iraklıların ehemmiyetli bir iş yapamıyacaklarını anlamaları ve İngilizlerin pek çabuk ve çevik davranmaları üzerine Almanlar Iraktan betekrar Suriyeye dönmüşlerdi.

Alman - Fransız müzakerelerinin son bir safhasında Amiral Darlanın İngilizler aleyhine atıp tutarak bir de Fransız - Alman işbirliğinden bahsetmesi üzerine herkes öyle zannetmişti ki, Almanlar Giridi aldıktan sonra Kıbrısa da atlayacaklar ve oradan Suriyeye adamakıllı gelerek yerleşecekler. Suriyeye büyük kuvvetler getirecek olan Almanlar ise rahat duramıyacaklarından buradan Iraka, Filistine ve Süveyşe yürüyeceklerdir. Hatta bu meyanda bizi de tehdid edeceklerini kuvvetle zannettiklerinden derhal Suriyeye bir ordu göndermekliğimizi tavsiye edenler bile çıkmıştı.

Böyle bir vaziyette Suriyeye yürümek ve oradan İngiliz manda, müstamere ve işgal semtlerine gelebilecek bir tehlikeyi önlemek bize değil İngilizlere düşen bir vazife idi. Nitekim onlar bu hususta hiç bir tereddüd ve ihmalde bulunmıyarak Suriyenin işgal hareketine başladılar.

İngilizler evvelâ Suriyede Alman uçak askerlerinin bulunduğunu iddia ettiler. Sonra Alman turistlerinin Suriyeyi işgal ettiklerinden bahsettiler; nihayet bunların hiç birisinin vaki olmadığı anlaşılınca Almanların Suriyeye ergeç geleceklerini öne sürerek bu hıttayı muhtemel bir Alman istilâsından kurtarmak istediklerini söylediler. Doğrusu da bu idi. İngilizler, askerî bakımdan, Suriyeyi kendilerinin müttefik ve dostu olmıyan ellerde bırakamazlardı. Çünkü Suriye; Irak, Basra, Doğu Erdün, Filistin ve Süveyş istikametlerinde yapılacak hasmane hareketler için fevkalâde bir üs teşkil edecek merkezî bir vaziyettedir. Bundan başka Suriye, doğu Akdeniz sahillerinin hemen yarısına yakın bir kısmile beraber Beyrut ve Şam Trablusu limanlarını da ihtiva etmektedir. Bahusus bu son liman, ayni zamanda, Irak petrollarını Akdenize akıtan boru yolunun sonudur.

Buna nazaran, eğer Almanlar Suriyeyi işgal etseydiler veya bir gün ederlerse vaziyet, yakın doğuda İngilizler için felâketli olabilirdi. Fakat Almanlar, anlaşılan başka yerlerde başaracakları daha ehemmiyetli işler olduğu için, İngilizleri Giridden de çıkardıktan sonra yakın doğuda daha ileri gitmediler. Onlar, kuvvetlerini Balkanların cenubundan şimaline bile çektiler.

Bu suretle İngilizler ve onların müttefiki de Gaulle'cü Fransız kuvvetleri, Suriye hududlarına tecavüzlerinde, yalnız Vişi kuvvetlerile karşılaştılar. Bu suretle Almanların istediği olmuş ve Suriye meselesinin ilk safhasındaki oyunu Almanlar kazanmıştı. Çünkü onlar nasıl olsa yakın doğuda herhangi bir harekette bulunmayı evvelden kararlaştırmışlardı; fakat Giridden sonra Suriyeye de gelecek gibi görünerek İngilizleri oraya sürmüşlerdi. Bu hareketin sonu elbette bir Fransız - İngiliz harbi olacaktı. Nitekim hâdiselerin cereyanı bu neticeye doğru yol almakta ve Almanya, istikbalde bundan azamî istifadeler beklemektedir.

İngilizler bunun farkında oldukları için Suriyedeki askerî harekâtın bir Fransız - İngiliz harbi karakteri almamasına dikkat ettiler. Bundan dolayı ve bilhassa Şam bölgesinde ilerleyen de Gaulle'cüler karşılarındaki Fransız kıt'alarına top ve tüfek atmak yerine propaganda kâğıdları yağdırdılar, hoparlör veya megafonlarla kandırıcı sözler söylediler. Bunların halis Fransız askerlerin bir kısmı üzerinde büsbütün tesirsiz kalmaları mümkün değildi. İşitildiğine göre de Gaulle'cülere bazı ha[illegible] Fransız subay ve erleri iltihak etmiştir. Fakat yerli, şimali Afrika veya Senegalli askerler de Gaulle'cülerin sözlerine hiç kulak asmamışlar ve vazifeleri neyse onu yapmışlardır.

Sahil bölgesinde ve cenubî Lübnanda ilerleyen Avustralya kıt'aları ise, zaten bidayettenberi mukavemete uğramışlardı. Onlar her ne kadar baskın ve sür'at sayesinde sahilde Sur şehrini kolaylıkla alarak Litaf (Kâzımiye) nehrini, munsab cihetinden, şimale geçmişler ve Surun 30 Km. kadar şimali şarkında ve Litaf nehrinin dirseği içinde bulunan 2115 metre irtifaındaki Hal'at Şekib'i de zaptetmişlerse de karşılarındaki askerî mukavemet gittikçe artmıştır. Çünkü Suriye Fransız başkumandanlığı, o esnada Beyruttan sahil boyunca Sayda cenublarına ve Lübnan dağlarında Der el'Kamer'den Bâtîr ve Cezzîn ve cenubları havalisine takviye kıt'aları gönderdiği gibi hazırlıklarını da ikmale çalışmıştı.

Bu sebeble Avustralya kolordusunun kandırma mesaisi fayda vermemiş ve Sayda şehri ancak hakikî bir muharebe ile zaptolunmuştu. Buna mukabil, dağlardaki muharebeler pek şiddetli olmamış, ve Avustralyalılar Saydadan sahil boyunca şimale ilerlerken dağ yolile de Bâtîr köyüne varmışlardı. Şimdi de Beyrut istikametinde azar azar ilerleyorlar.

Cenubî Lübnan dağlarının doğu mailesinde Litaf nehrinin şarkından şimale doğru ilerleyen diğer Avustralya kuvvetleri, mezkûr nehrin Akdenize dökülmek için birdenbire garba dönerek teşkil ettiği keskin dirseğin dışında bulunan Merciayun'u şiddetli muharebeler neticesinde alabilmişler ve şimale Hasbiya üzerine yürümüşlerdi.

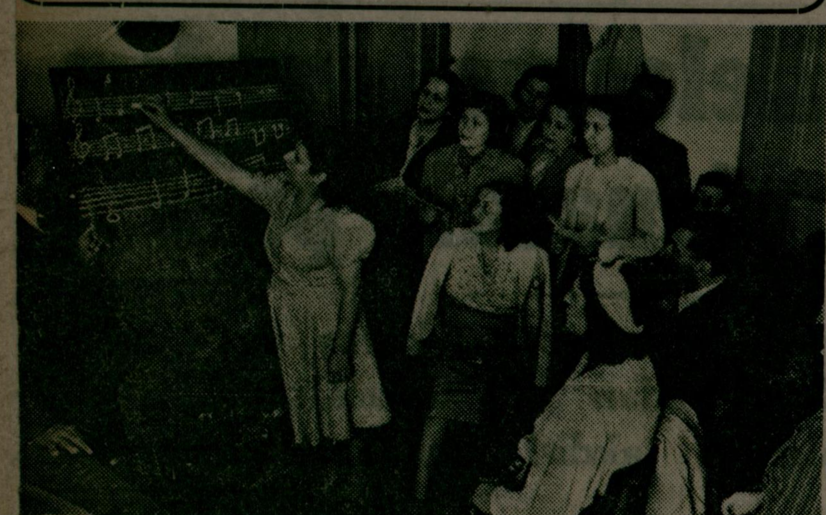
Taberiye gölünün şimalinde Safed şehrinden ve ayni gölün cenub doğusunda, Semah - Der'a demiryolu üzerindeki Amrava ve Der'adan, Şam üzerine gittikçe yaklaşan muhtelif kollarla ilerleyen de Gaulle'cü Fransız ve İngiliz kuvvetleri Hermon dağının cenub doğu eteklerinde Kuneytra ve Der'a - Şam demiryolunun 13 Km. kadar garbındaki Şeyhmiskin ile Balzan demiryolu üzerindeki Ezra'yı almışlardı. Bundan sonra kâh propaganda tesiri ve kâh manevra ile bu kollar Sa'Sa'dan Kisveye ve Es-Sanem'den Kisve şarkına ve Mahacca'dan Şamın 15 Km. cenub doğusunda El-Adilij ve Macha'ya gelmişler ve buralardan Şamın yakınlarına kadar ilerlemişler ve hatta bir aralık Şamın hemen cenub batısında El-Mezze'ye varmışlardı.

İşte tam bu sırada Fransızlar, Cebelidürüzdeki kuvvetlerile şimal batı istikametinde Ezra ve Cebelihermon'dan Kuneytra'ya, keza cenubî Lübnan dağının şark mailesinde şimalden Merciayun müstahkem mevkiine mukabil taarruzlar yapmışlar ve bu mevkileri geri almışlardır. Hatta Cebelidürüz kuvveti Şeyhmiskin'i dahi zapta muvaffak olmuştur.

Şeyhmiskin ve Kuneytra, Şam üzerine yürüyen kuvvetlerin gerilerinde bulundukları için bunların Fransızlar tarafından zaptı bittabi tesirli olabilirdi. Fakat mukabil taarruz kuvvetleri o kadar zayıftı ki de Gaulle'cülerle İngilizler bunları tardettiler ve kaybettikleri mevkileri geri almaya muvaffak oldular. Avustralyalılar da Merciayun müstahkem mevkini sarabilmişlerdir. İngilizler son günlerde Şamı, teslim olmadığı takdirde zorla yani muharebe ile zapta karar vermiş görünüyorlardı. Fakat bu âna kadar bir netice çıkmamış yani Şamın düştüğü haberi gelmemiştir. Keza gerek Fırat nehri boyunca ve gerek Türkiye - Suriye hududunun cenubundan Haleb üzerine evvelce yürüdükleri haber verilen kuvvetlerden de henüz bir haber yoktur. Bunların ciddî bir mukavemete uğramadıkları da pek kabul olunamaz. Elhasıl Suriyede mütekabilen yapılmakta olan hareketler askerî harekâttan başka her şeye benzemektedirler. Bununla beraber Şamın İngiliz ve de Gaulle'cü kuvvetler tarafından sarıldığı anlaşılıyor. Bu takdirde Şamın müstahkem bir [illegible] tinceye kadar [illegible] olması mümkün [illegible] ımla da iskatı [illegible] talihi yakında [illegible].

H. E. ERKİLET

Musiki kursları rağbet gördü

Bütün hanende ve sazendelerin imtihana tâbi tutulması hakkında Belediye tarafından verilen karar üzerine Musiki San'atkârları Cemiyetince açılan kurs büyük bir rağbet görmüştür. Bunun üzerine Türbede cemiyetler merkezinde başlıyan kursun Beyoğlu Halkevine nakledilerek oradaki büyük salonda devamına karar verilmiştir.

Kursa İstanbulun tanınmış san'atkârları da iştirak etmekte ve Konservatuar Türk musikisi icra ve tasnif heyetinden Eyubî Ali Rıza ders vermektedir. Kurs Eylûl sonuna kadar devam edecek ve sonra Konservatuarda imtihanlar yapılacaktır. Resmimiz kursta ders verilmesini göstermektedir.

Doğru değil mi?

Basma satışları tanzim edilmelidir!

Aylardanberi Yerli Mallar Pazarlarına tehacüm var. Çünkü hiç bir dükkânda alınamıyan ucuz fiata basma satılıyor. Bu kalabalığı her gören Türkün ilk hamlede göğsünün kabarmaması mümkün değil. Hele Umumî Harb esnasında giyecek sıkıntısı, bez ve kumaş yoksulluğu çekmiş nesil, Türk endüstrisinin bugünkü muvaffakiyetini, vatandaşların dışarıya muhtac olmadan giyim ihtiyaçlarını halis Türk malile tatmin edebilmelerini gurur ve iftiharla temaşa ediyor.

Fakat Yerli Mallar Pazarlarından basma almak gitgide güçleşti. Herkes o kalabalığa igremiyor, bekliyecek olursa mal bitiyor. İşi gücü bırakıp beş arşın basmanın peşinde koşmak da hepimizin kârı değil. Halbuki bir takım bohçacılarla, bu işten de yerli yersiz bir istifade temin etmek istiyen insanların, sade kendileri değil, aveneleri de üstüste ve arşın arşın basma alıyorlar, bu suretle hakikaten ihtiyacı olanların haklarına tecavüz etmiş oluyorlar.

Bütün bu mahzurlarla birlikte geçen gün kalabalıkta bir genc kızın ezilip yaralanması artık basma satışı işinde esaslı bir intizam, kat'î bir disiplin temini icab ettiğini gün gibi aşikâr olarak ortaya koymuştur.

Ya bu basmaların diğer dükkânlarda da aslî fiata zammedilecek küçük bir temettüle satılmasına müsaade olunmalı, yahud da Yerli Mallar Pazarlarından perakende mal alma hususunun yalnız hakikî ihtiyac sahiblerine hasredecek bir usul bulunmalı, diyoruz,

Doğru değil mi?

Yok yere işlenen bir cinayet

Amele Ali, mevhum bir şüphe yüzünden karısını ve ev sahibini yaraladı

Kartalda dün sabah erkenden kanlı bir hâdise olmuştur. Pınar mahallesinde oturan çimento fabrikası amelesinden Ali, karısı Hamdiyeyi ve ev sahibi Şükriyeyi bıçakla ağır surette yaralamıştır.

Hâdisenin sebebi ve cereyan şekli hakkında yapılan tahkikata göre, amele Ali, bir müddettenberi birlikte oturdukları evin sahibi olan Şükriyeden hoşlanmıyor, her nedense onun hal ve hareketlerinden kuşkulanıyormuş. Ali, fazla kıskandığı karısının Şükriye delâletile başka erkeklerle buluşabileceği kanaatini benimsemiştir. Bu şüphe üzerine karısına, «Hamdiye, ben bu ev sahibinden memnun değilim. Gel, biz bu evden başka bir eve taşınalım» demiştir. Hamdiye ise, «ben ev sahibinden de, evinden de memnunum. Yok yere rahatımı bozup da burasını bırakmam» diyerek, teklifi kabule yanaşmamıştır.

Karısının ayni evde oturmakta ısrarla durması ve üstelik ev sahibi kadınla, ihtarlarına rağmen sıkı fıkı ahpab kalması, Alinin şüphesini artırmıştır. Artık her ikisini de gizliden gizliye ve hatta açıktan açığa tarassuda koyulmuştur.

Evvelki gece, evin bir odasında yalnız yatmağı tercih eden Ali, böylelikle diğer odada yatan karısının yalnız kalınca ne yapacağını öğrenmek istemiştir. Gece sabaha kadar, yarı uyanık, adeta nöbet beklediği halde, şüphelerini doğru gösterecek her hangi bir vaziyetle karşılaşmamıştır. Fakat, sabah olup da sofaya adım atınca, Hamdiyenin, ev sahibi kadının odasından çıktığını görmüştür. Zaten kavga etmeye bahane arayan Ali, bu ziyarete müthiş içerlemiş, aşırı derecede öfkelenmiştir. «Uykudan kalkar kalkmaz ilk işin gene onun odasına gitmek oldu, ha? Ben onunla konuşmanı yasak etmedim mi sana?» diye bağırmış, Hamdiye de birden parlıyarak, «sen bana karışamazsın, ben onun odasına giderim, o benim odama gelir. Bundan sana ne?» diye haykırmıştır. Üstelik, oda kapısında duran Şükriyeye dönüp, «azıcık bekle, ben sana şimdi kendi elceğizimle sütlü, tereyağlı, yumurtalı âlâ kahvaltı hazırlarım, kaynanacığım!» diye seslenmiştir. Karısının böyle nispet vermesi üzerine büsbütün tepesi atan Ali, derhal yanıbaşındaki bıçağını kapmış, evvelâ karısının muhtelif yerlerine, sonra da ev sahibinin bir kaç yerine saplamıştır.

Hâdiseyi müteakıb, amele Ali yakalanmıştır. Ağır yaralı olan karısı Hamdiye ile ev sahibi Şükriye, Haydarpaşa Nümune hastanesine yatırılmıştır. Tedavi altında olanlardan bilhassa Hamdiyenin sıhhî vaziyeti çok naziktir. Şükriye ona nispetle daha iyi haldedir.

Kartal jandarma kumandanlığı ve Üsküdar Müddeiumumiliği, tahkikata el koymuştur. Tahkikat, ehemmiyetle derinleştirilip genişletilmektedir.

Şehir ve Memleket Haberleri

İlk mekteblerdeki yoksul çocuklara yardım

Himayeye muhtac çocuklardan bir kısmı prevantoryoma, bir kısmı da kamplara gönderilecek

İlk mekteb yoksul çocuklara yardım cemiyetleri birliği, son zamanlara kadar, daha ziyade tahsil devresi içinde talebelere yardımda bulunmuştur. Bu suretle geçen sene 10,444 ilk mekteb talebesine muhtelif şekilde 88,012 lira sarfedilmiştir.

Ders yılı içerisinde muhtelif yollarda himaye edilen çocukları, tatil aylarında da himayeye devam etmek için maarif müdürlüğünde maarif memurları, çocuk kamp ve bahçeleri müdürlerinin iştirakile bir toplantı yapılmış, bu hususta şümullü kararlar verilmiştir.

Verilen kararlara göre, her ilk mektebde himayeye muhtac çocukların bir defteri tanzim edilecektir. İçtimaî vaziyeti bu deftere tespit edilen himayeye muhtaç yoksul çocuklara, sıhhat heyeti tarafından yapılan son muayenede tespit olunan şekilde yardım yapılacaktır. Bu çocuklardan prevantoryom ve çocuk kamplarına ayrılanlar bu yerlere gönderilecek, diğer çocuklar da başmuallimlerin tensibile çocuk bahçelerine veya tatil kurslarına devam edeceklerdir.

Maarif memurları çocuk kamplarına, ücretleri vilâyet maarif bütçesinden ve hayır cemiyetlerinden ödenmek üzere gönderilecek çocukların bir listesini tanzim edecekler ve kendi kazalarına ayrılan ücretsiz kadrosunun müsaadesizliği dolayısile bu liste haricinde kalan kimsesiz çocukların kamp ücretini de kazalarındaki yardım cemiyetleri ile hayır müesseselerinden veya mekteb himaye heyetlerinden temin eyliyeceklerdir.

Prevantoryoma gönderilecek muhtac talebenin ücretleri vilâyet bütçesinden tesviye olunacaktır. Maarif memurları, bu çocukların da bir listesini yaparak maarif müdürlüğüne göndereceklerdir. Çocuk kampları 30 haziranda faaliyete geçeceğinden, o zamana kadar verilen kararlara göre her türlü hazırlık yapılmış bulunacaktır.

Çocuk bahçeleri

Çocuk bahçeleri pazartesi günü açılacaktır. Maarif müdürlüğü, bahçelerin faaliyet programını hazırlayarak alâkadarlara göndermiştir.

Çocuk bahçeleri, Kadırga 3 üncü, Beyazıd 5 inci, Unkapanı 54 üncü, Fatih 13 üncü, Karagümrük 27 nci, Topkapı 34 üncü, Kasımpaşa 10 uncu, Eyüb 36 ncı, Beşiktaş 19 uncu, Üsküdar 19 uncu, Kadıköy 35 inci, Bakırköy 1 inci ilk mekteblerde açılacaktır. Bahçeler, muallimlerin nezareti altında her talebeyi meşgul edecek oyun levazımı, mecmua ve kitab gibi vasıtalarla çocukların neş'eli ve istifadeli bir yaz tatili geçirmelerini temin edecek şekilde teşkilâtlandırılmıştır. Çocuk bahçeleri sabahleyin saat 9 - 12 ve öğleden sonra 16 - 19 arasında faaliyette bulunacaklardır.

Basma satışları tanzim ediliyor

Yerli Mallar Pazarları her gün öğleye kadar satış yapacaklar

İktısad Vekâleti, Nazilli basmaları vesair Nazilli fabrikası pamuklu mensucatına karşı bazı fırsat düşkünü açıkgözler tarafından gösterilen tehacüm karşısında Nazilli mamulâtının satışları için bazı yeni tedbirler tespit etmiştir.

Verilen karara göre, Nazilli mamulâtı bütün memlekette Yerli Mallar Pazarlarında her gün saat dokuzdan on ikiye kadar satılacaktır. İstanbulda yalnız merkez İstanbul ve Kadıköy Yerli Mallar Pazarında satışlar yapılacaktır. İstanbul şubesinde basma satışlarının büsbütün ayrılması düşünülmektedir.

Hüviyetlerini gizlemek için çarşafla ve kapalı yüzle gelenlere basma verilmiyecektir. Perakendeci dükkâncıların adamları şiddetle takib olunacaktır.

Dün fiat murakabe bürosu kontrolörleri Mahmudpaşada iki dükkâncıyı Nazilli basmalarını pahalı satarken yakalamıştır.

MÜTEFERRİK

Ticaret Vekili seyahate çıkıyor

Ticaret Vekili Mümtaz Ökmen, Karadeniz sahil şehirlerinde bir seyahat yapacaktır. Vekil, evvelâ Samsuna gidecektir.

Şirketi Hayriyenin fevkalâde tenzilâtlı abonman kartları

Şirketi Hayriye, İstanbul halkının Boğaziçinden daha fazla ve ucuz istifade etmeleri için temmuz başından itibaren fevkalâde tenzilâtlı abonman kartları ihdasına karar vermiştir. Dünden itibaren satışa çıkarılan bu fevkalâde tenzilâtlı kartlar bugün esasen tenzilâtlı olan Boğaziçi vapurları bilet ücretlerinden de yüzde 40 tan yüzde 50 ye kadar tenzilâtlıdır. Karneler üç aylıktır.

MAARİFTE

Muallim mektebleri talebeleri hususî liselere nasıl alınacak?

Muallim mekteblerine meslekî sınıflarından hususî liselere kabul edilmek üzere müracaat eden talebelerin tâbi olacakları hususlar hakkında Maarif Vekâleti yeni esaslar tespit etmiştir. Bu talebde bulunanlar önce taahhüdlerinden ibra edildiklerini, geldikleri mekteblerden getirecekleri belge ile tespit edeceklerdir.

Bunların sınıfları, Maarif müdürlüğünün göstereceği resmî bir lisede geçirecekleri imtihan neticesinde tayin edilecektir. Muallim mektebinin meslekî birinci sınıfından gelen talebe, lisenin birinci sınıfına imtihansız, birinci ve ikinci sınıfından lise ikinci sınıfına imtihanla, üçüncü sınıfından lise ikiye imtihansız, son sınıfa imtihanla kabul edilecektir. İmtihanlar yalnız, talebenin gireceği sınıftan önceki sınıfa aid bütün derslerden yapılacaktır.

İKTISAD

Altın fiatları düşüyor

Altın fiatları düşmekte devam etmektedir. Bir Reşadiye altını dün 2515e, külçenin gramı 318 kuruşa ve beşibiraarda da 115 liraya düşmüştür.

Dünkü ihracat

Dün şehrimizden 300,000 liralık ihracat yapılmıştır. Bilhassa Rumanya için 120,000 liralık pamuk, pik demir, İtalya ve İsveçe deri ihracı müsaadesi verilmiştir.

Sahte tecil listesi yapanlar

Bazı müessese sahib ve müdürleri Örfî İdare mahkemesine veriliyor

Müesseselerinin tecil kadrolarına o işle alâkadar olmıyan bazı eşhası koyan bazı müessese ve fabrika sahib ve direktörlerinin bu hareketleri hükûmetin yaptığı tahkikatla meydana çıkmış ve bu suçlulara aid tahkikat evrakı Örfî İdare Komutanlığına verilmiştir.

Bu gibi suçları işliyenler hakkındaki kanunî hükümler çok ağırdır. Diğer taraftan seferberlik kanununa nazaran tecile tâbi tutulan eşhas birinci defasında 25 lira olmak ve bilâhare her ay muayyen bir miktarda mükelleftirler. Bugünkü vaziyete göre bu verginin istifası lâzım gelip gelmiyeceği Maliye Vekâletinden sorulmuştur.

Francala unu 40 çuvala çıktı

Küçük ekmek imali tecrübesi de muvafık netice veriyor

Toprak ofisi İstanbula mahsus 20 çuval francala ununun ihtiyaca kâfi gelmediğini gözönünde bulundurarak ve bilhassa çocukların ihtiyacını temin maksadile mevcuduna ilâveten daha 20 çuval un verilmesine karar vermiştir.

Bu suretle iki misline çıkan francala unundan 32 çuvalı 7 francala fırınına tevzi edilecek, 8 çuvalı da hastaneler ihtiyacı için işlenecektir.

Belediye bugün uzun baston ekmek imali için yaptığı tecrübeleri ikmal etmiş, bunların rutubet miktarını kimyahanede tahlil ettirmiştir. Bu yeni şekil ekmeklerde mevcud ekmeklere nazaran dört derece bir rutubet noksanlığı görülmüştür. Yani ekmeğin rutubeti 42 den 38 e düşmüştür ki bu şeklin daha pişkin olduğu anlaşılmıştır.

Şef ve kontrolör yetiştiren kursta pazartesi imtihanlar yapılacak

Fiat Murakabe büroları için şef ve kontrolör yetiştirmek üzere açılan kurs bugün nihayet bulacaktır. Pazartesi günü kursta imtihanlar yapılacaktır.

HEM NALINA HEM MIHINA

Yüzde yüz millî siyaset

Yüzde yüz millî bir Türk siyaseti takib ediyoruz. Bu siyaseti takib ederken de, onun ana prensiplerinden ve esas vasıflarından hiç bir fedakârlık yapmıyoruz.

Bu yüzde yüz millî Türk siyaseti, Türk istiklâlini, Türk yurdunun bütünlüğünü, Türkün izzet ve şerefini, her şeyden yüksek tutar; bu mukaddesattan hiç bir şey feda etmez. Bu yüzde yüz millî Türk siyaseti, barış ve dostluk esaslarına dayanır, eski bir tabirle «şimei husumet» yerine «şimei muhabbet» ruhundan ilham alır.

Bu yüzde yüz millî Türk siyaseti, dürüsttür, temizdir; hiç bir gizli entrikaya veya açık dalavereye tenezzül etmez, kıymet vermez. Ankaranın siyaseti, mavi seması gibi saf ve berraktır.

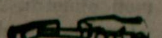
Bu yüzde yüz millî Türk siyaseti, Türkiyenin menfaatlerini her şeyden üstün tutmakla beraber, sözünde durmak, ahdî vecibelerine riayet etmek, dostluklarına ve ittifaklarına sadakat göstermek gibi ahlâk prensiplerine hürmet eder. İhanet onun bilmediği bir lûgattır.

İşte bu yüksek meziyetleri ve faziletleridir ki yüzde yüz millî Türk siyasetinin muvaffakiyetlerinde âmil olmaktadır. Son Türk - Alman dostluk muahedesi de bu muvaffakiyetlerden biridir ve elbette sonuncusu değildir.

Yirmi iki aydır devam eden harb, Türkiyenin takib ettiği siyasetin asîl ruhunu tebarüz ettiren büyük bir imtihan olmuştur. Bu siyaseti idare eden basiretkâr ve hakikaten dürüst Türk ricali, harbin bin bir dalgası, meddü cezri içinde Türk gemisine daima ayni rotayı takib ettirmişlerdir. Türkiye, doğru bildiği, hak bildiği yoldan inhiraf etmemiştir, parlak vaidler, dolambaçlı teklifler, hafif tertib tehdidler, onu, yüzde yüz millî siyasetinden ayıramamıştır.

Büyük Millî Şefin basiretli idaresine ve azimkâr iradesine, Türk milletinin, Şefinin etrafında, bir granit kaya manzarası arzeden millî birliğine ve Türk ordusunun her fedakârlığa hazır, kahraman varlığına istinad eden bu siyasettir ki İngilterenin ittifakını ve Almanyanın dostluğunu temine muvaffak olmuştur. Zıdları cemeden ve dünyada başka hiç bir devletin siyasetinde görülmiyen bu muvaffakiyetin sırrını, politikamızın hulûs ve samimiyetinde, dürüstlüğünde aramak icab eder. Harb istemediğimizi söylerken kimseyi aldatmadık; taarruza uğramadıkça barış yolundan ayrılmıyacağımızı ilân ederken riyakârlık etmedik; bir tecavüz karşısında bütün kudretimizle dövüşeceğimizi söylerken blöf yapmadık. Kararını vermiş bir millet olarak sükûn ve vakar içinde, hâdiselerin seyircisi olduk. Ayni yüzde yüz millî siyaset, devam ediyor ve edecektir. Ortada Türkiyenin siyaseti bakımından değişmiş hiç bir şey yoktur.

Bir kaç gün evvel, gene bu sütunda, Büyük Millî Şefimiz dürüst ve realist siyaseti sayesinde istiklâlimizi, yurdumuzun bütünlüğünü ve şerefimizi de muhafaza ederek harbden uzak kaldığımızı şükranla kaydetmiştim. Onun yüzde yüz millî siyasetinin, bizi, dünyayı sarsan bu kasırgada, kayalara bindirmeden, selâmet kıyısına götüreceğine iman ediniz aziz yurddaşlar.

VİLÂYETTE

Vali, Yalovaya gitti

Vali ve Belediye reisi Lûtfi Kırdar dün akşam Yalovaya gitmiştir. Vali muavini Ahmed Kınık da dün Ankaraya gitmiştir.

Kahve tevziatı için talimatname bekleniyor

Kahve tevziatı hakkındaki talimatname henüz Ticaret Vekâletinden gelmediğinden Vilâyet, tevziata başlamamıştır. Talimatnamenin bugün gelmesi beklenilmektedir.

Küçük hikâye

Zihni şaşmaz

Zihni Şaşmaz da hepimiz gibi bir adamdır. Yüzünde, gözünde, vücudünde hiç bir kusuru yoktur. Ruhan da hasta değildir. Aklı, fikri yerinde... Muvazenesi, muhakemesi tamam... Yalnız biraz yüreği geniştir. Olur olmaz şeylere aldırmaz, randevularına sadık kalmaz... Trene, vapura vaktinde yetişemez... Dairede jurnalı kat'iyyen imzalıyamaz...

Bir çokları hakkında belki de büyük bir ayıb sayılamıyacak olan bu huy «Şaşmaz» soyadını taşıyan Zihni için şüphesiz affedilemiyecek bir kusurdur. Bereket versin dostları, ahpabları «Şaşmaz» ı frenklerin «correct» kelimesinin karşılığı olarak almıyorlar, her yerde daima geç kaldığına «hayret etmez» manasına tefsir ederek işi alaya, lâtifeye vuruyorlar.

Fakat böyle bir noksanı da bulunmasa Zihni, cemiyetin azasını teşkil eden diğer milyonlarca insan gibi alelâde bir Âdem evlâdı olarak yaşayıp gidecek, etrafının dikkat nazarını hiç bir vakit kendisinin üzerine çekemiyecekti.

İlk zamanlar, bir kaç samimî arkadaşı, onun bu karakterini düzeltebilmek için bir takım çareler düşündüler. Çok defa buluşma yerine ona söz verdikleri andan yarım saat, üç çeyrek sonra geldiler. Başkasını uzun zaman beklemenin ne müthiş bir azab olduğunu anlatmak istediler... Heyhat, Zihni bütün bu tedbirleri boşuna çıkarıyor, mahallinde herkesten sonra görünüyordu.

Bu yüzden zavallı adam ömründe bir defa bile Şehir Tiyatrosunda oynanan piyeslerin birinci perdesine yetişemedi Sinemalarda gösterilen filimlerin ilk kısımlarını seyredemedi, verilen ziyafetlerde çorbadan tadamadı.

Artık, kendisi de bu geç kalışların bir hususiyet olmaktan, bir eğlence mevzuu teşkil etmekten çıktığını hissediyor, hastalığını tedavi için ciddî ilâclar arıyordu.

Lâkin, ne dikkat ve ihtimamla kurulmuş çıngıraklı saati, ne hizmeyçisinin kollarından, bacaklarından tutup insafsızca sarsması, ne de yarım gün evvel bizzat kendi adresine postaya verilmiş telgraflar onun erkenden yatağından çıkmasını temin edebiliyordu.

Hele mendiline vurduğu düğümlerin, gömleğinin koluna sapladığı iğnelerin hiç bir faydası olmuyordu. Çünkü onları gördüğü vakit sebeblerini, saiklerini birden hatırlıyamıyor, elini şakağına dayayıp saatlerçe düşünmeğe mecbur oluyor, neticede gideceği yere büsbütün geç kalıyordu.

Şehre vapur ve trenden başka nakliye vasıtası ile bağlı olmıyan sayfiye mahallerinde davet kabul etmemeği prensip yapmıştı. Bu esas, pek işine yarıyordu. Fakat İstanbul ve Beyoğlu taraflarındaki ziyaretleri için kazancının yarısından fazlasını taksilere vermekten harab oluyordu.

Haydi, davetler, ziyafetler, temsiller ne ise... Lâkin hovardalık randevularına vaktinde yetişememesi Zihninin canını hepsinden ziyade sıkıyordu. O gelinciye kadar, kadınların, kızların, beklemekten, esnemekten kalbleri sıkışıyor, sinirleri bozuluyor, karşıdan sırıtan, yanlarına sokulan başka bir münasibinin koluna girerek çıkıp gidiyorlardı.

Çok şükür ki, Zihni böyle küçük şeyler için üzülen bir insan değildi. Dört tarafa bakınıp aradığını göremeyince mütevekkilâne başını sallıyor, mütehziyane yüzünü buruşturuyor, içinden mırıldanıyordu:

— Vay canına gene geç kaldık... Ah... Şu kuruyası huyumdan ne zaman vazgeçeceğim, bilmem!.

Şaşkın, dalgın, perişan, bir iskemle çekip oturuyor, garsona ısmarladığı kahveyi beklerken yaktığı cıgaranın dumanlarına dalarak:

— İnşallah bir daha böyle olmaz!

Diye nefsine telkin yapmıya çalışıyordu.

***

Geçen hafta Zihni Şaşmaz. parşömen bir zarfın içinde yaldızlı mürekkeble basılmış bir mektub aldı. Bu bir nikâh davetiyesi idi:

«Kızımız Ferhunde Tırpan ile oğlumuz Salih Kursakçının akidleri mayısın on dördüncü cumartesi günü saat on birde Beyoğlu nikâh dairesinde icra kılınacağından zatialilerinin de bu mesud toplantıya şeref vermesini can ve gönülden dileriz.»

Salih Kursakçı, ilk mektebdenberi arkadaşı idi. Gencliklerinin tatlı, acı bir çok devirleri beraber geçmişti. Salih, onun tembelliğini, unutkanlığını, sözünde durmamazlığını herkesten ziyade tenkid eder:

— Ulan sen adam olmazsın, derdi Bir parça irade sahibi ol... Meselâ bir gece uyumayıver, başka bir şeye dalmayıver, bir tek işe vaktinde yetiş de bizi mahcub et!

Salih, muhakkak ona bu davetiyeyi yeni bir serzenişe vesile olması için göndermişti. Nikâh merasimine yetişemiyeceğini kat'iyetle biliyor, bir gün sokakta tesadüfen karşılaştıkları zaman hiç tanımadığı karısının yanında mahcub etmek istiyordu.

Ferhundeye onu göstererek:

— İşte, diyecekti, yirmi beş senelik dostum... Fakat teseyyübü, ihmali, sünepeliği yüzünden nikâh merasimimizde bulunamadı.

Sonra her zaman tekrarladığı cümleyi ilâve edecekti:

— Adam olmaz, vesselâm!

Hayır... Lâtife tarzında da olsa böyle bir hakarete tahammül etmesinin imkânı yoktu. Onun için bir gün evvel daireden izin aldı. Akşamleyin çıngıraklı saati sekiz buçuğun üstüne ayar etti. On bire kadar arada uzun bir zaman vardı. Ferah ferah hazırlanabilir, yürüyerekten de Parmakkapıdan Altıncı daireye kadar giderdi.

— Beni dokuzda uyandır!

Diye ayrıca hizmetçiye de tenbih etti. Sakin ve müsterih yatağına girdi.

***

Gözlerini açtığı vakit ilk işi saate bakmak oldu. Henüz sekize çeyrek vardı.

— Oh, dedi, insan kuşkulu yatarsa zamanından evvel bile uyanıyor.

Banyoya gidip yüzünü yıkadı. Ağır aksak tıraş oldu. Hizmetçi mutfakta kahvaltı hazırlıklarile meşguldü. Zihni aynanın karşısında mütemadiyen sırıtıyor, kendi kendine:

— Fatma, diyordu, bir mucize karşısında imiş gibi şaşıracak. Saat çalmadan, o dürtüştürmeden ben kendiliğimden kalkayım, dünyada vukuu yok!.

Fakat dönüp odaya geldiği vakit, dikkat etti. Saat gene sekize çeyrek kalayı gösteriyor... Ne?. Mübarek durmuş... Gece özene bezene ayar ettiği halde kurmayı unutmuş!.

— Fatma, Fatma...

— Efendim...

— Kız, beni niçin uyandırmadın?

— A... Beyefendi, geldim, gittim, saat sekize çeyrek var... Daha vakit gelmedi ki...

— Kız bu saat durmuş...

— İlâhi Beyefendi, ben onun durduğunu ne bileyim...

— Şu zile bas da kapıcıyı çağır, sor bakalım, saat kaç?.

Kapıcının verdiği cevab Zihniyi telâşa düşürdüğü derecede Fatmayı da hayretlere boğdu.

Zihni Şaşmaz, «belki diğer bazı davetlilerin gelmesi de teahhür etmiştir de, nikâh merasimi gecikmiştir.» diye düşündü, bir hokkabaz mahareti ve el çabukluğile giyindi. Bir taksiye atlayıp Belediye dairesine koştu. Merdivenleri nefes nefese çıktı. Ortada davetli, kalabalık namına hiç kimse görünmüyordu. Salon bomboştu. Yandaki odanın kapısını araladı. Nikâh memuru ayakta masasının üzerindeki dağınık kâğıdları, dosyaları yerleştiriyordu. Zihni Şaşmaz, aralıktan bir cambaz gibi kayarak içeriye girdi.

— Affedersiniz, dedi, Ferhunde Tırpanla Salih Kursakçının nikâhları oldu mu acaba?

İsmet Bey, yüzünü her zaman süsliyen tebessümü biraz daha genişleterek:

— Çoktan, dedi, bir saat oluyor...

Zihni Şaşmaz, bir dakîka duraladı, sonra rindmeşreb bir filozof tavrı takınarak:

— Ziyanı yok, dedi, nikâhlarına yetişemedim, inşallah ayrıldıkları zaman şahidlik vazifesini kaçırmam!..

Nuri Refik